

Knižní kultura na Moravě – redakční pokyny

Poslat ve formátu doc./docx./odt. **do 31. října**

Struktura hesla

- Název exponátu
- Záhloví (menším písmem), v němž bude popsán rukopis
- Vlastní heslo, v němž bude popsán jednak sám kodex, jednak dílo, které nese, vše pak v kontextu knižní kultury na Moravě; jednotlivé tematické celky jsou popsány v tabulce níže.
- Důležitá literatura a edice
- Fotografie vystavené apertury, případně další doprovodné obrázky, bude-li třeba

1. Název

- číslo, odpovídající číslu exponátu na výstavě
- vlastní název exponátu, který by měl být výstižný, krátký, „úderný“, prost dlouhých latinských citátů apod. Bude třeba názvy sjednotit v podobném duchu

2. Záhloví – popis rkp.

Popisujeme celý rukopis, tisk či zlomek, nejen tu část, která obsahuje předmětné dílo (tj. v případě, že kniha obsahuje i jiné než popisované kodikologické jednotky)

Datace

- zatím není domluven formát, buď slovní popis, nebo standardní kodikologické vyjádření doby vzniku
- součástí datace je i místo vzniku, je-li známo

Psací látka

- **příklady:** „pergamen“; „papír“, *případně* „pergamen + papír“ *nebo* „papír + pergamen“.
- předsádky a přideštiny patří organicky k vazbě, jde nám v tomto bodě ryze o knižní blok, pokud by předsádka či přideštiny stála za zmínku, uvedeme v bodě **Vazba**

Rozměry

- výška x šířka v cm s tolerancí na 0,5 cm:
- **příklad:** „39 × 27,5 cm“
- jedná se o rozměry knižního bloku, nikoliv vazby. Pokud jsou desky výrazně větší než blok, uvedeme u **vazby**.

Rozsah

- uvádíme dle počtu folií či pagin.
- **příklad:** „324 ff.“; „158 pp.“

Jazyk

Písmo

- určit počet písařských rukou vč. glosátorů nebo marginálních přípisů, ty lze ovšem uvést sumárně
- určit typ písma
- určit přibližně dobu sepsání, není-li rukopis datován
- **příklad:** „hlavní písař (ff. 1v–204v): pravidelná bezpatková textura 1. pol. 14. stol., zdobená četnými vlasovými tahy, u „s“ a „t“ na konci slov v podobě spirál; druhý písař (ff. 205r–227v): pravidelná textura z téže doby, zčásti bezpatková, zčásti se zaoblenými nožkami, bez výraznějších zdobných prvků; na konci fol. 27v soudobý písař velmi podobný hlavnímu písaři; četné soudobé i mladší přípisky“

Výzdoba

- výzdobu popisujeme hierarchicky podle standardních zásad pro soupis rukopisů (tj. miniatury/iluminace, větší iniciály historizující a ornamentální, zde i techniku – malované, perokresebné; menší zdobené iniciály, např. lombardy s fleuronné, kadely apod.; živá záhlaví, droalerie, rubrikace apod.)
- popis je jen sumární (případně s uvedením počtu důležitějších zdobných prvků), detailněji je možné se výzdobě věnovat ve vlastním hesle
- **příklad:** „malované a zlacení historizující (7, vč. vyřiznuté části, která se dnes nachází v soukromé sbírce) a ornamentální (8) iniciály doplněné o výběhy s drolieremi; červeno modré intarzované iniciály s fleuronné (3); červené a modré lombardy s fleuronné; černé kadely vyplněné ornamentálním dekorem (místa červeně); červená rubrikace“

Notace

- je-li, tak uvést typ; pokud není, vynecháme
- **příklad:** „chorální kvadratická notace na čtyřlínkové osnově; mladší přípisky s českou (rombickou) notací a métsko-gotickou notací“

Vazba

- Vztah ke knižnímu bloku – soudobá, dobová, mladší, či určit stáří přesněji, je-li to možné
- Materiál desek a pokryvu
- Dekorativní prvky (slepotisk, rytí apod.)
- Kovové prvky – pukly, spony
- **příklad:** „pravděpodobně z konce 16. stol. (jistě post 1568), šitá na pět vazů; dřevěné desky potažené tmavě hnědou usní, zdobenou slepotiskem v rámové kompozici, uprostřed na předních deskách Ukřížování, vzadu Vzkříšení; kovové pukly ve tvaru šestilisté růže v rozích a ve středu (přední chybí); mosazné štítky háčkových spon, těla spon s řemínky chybí; hřbet novější

Současné uložení knihy

- Místo, Název instituce, název fondu/sbírky, signatura/inv. č.

3. Text hesla

Maximálně 10 tis. znaků vč. záhlaví a seznamu literatury.

Nepoužívat pozn. pod čarou, v případě nutnosti odkázat na práci přímo v textu ve formátu příjmení, rok, strana, např. KALHOUS 2012, s. 21; v případě edic pak používejte buď zaužívané zkratky: CDB V/2,

s. 181–182, č. 591, podobně RBM, RBMV, FRB, MVB..., nebo citaci analogickou k literatuře: HAVEL (ed.) 2011, s. 143, č. 362.

Seznam exponátů a tematických okruhů

Vitrína 1: 9.–10. století; <i>hmotné doklady písemné kultury</i>		
Vitrína 2: 9. století; pasivní písemná kultura; raně karolínské zlomky; bavorská (latinská) misie		
2.1a	MZA, G1, č. 12.307/5 lat (+ Newberry 4)	Eda Lazorik (?)
2.1b	MZA, G2/II, č. 726 C/34	
2.1c	MZK, ST 1-891.266	
2.1d	MZK, ST 3-301.380	
Vitrína 3: 11. století; <i>bohemikální adaptace karolínských kodexů; otlohovský styl; latina x církevní slovanština</i>		
3.1	Martyrologium Adonis	Tomáš Podmol
3.2	MZA, G 2/II, č. 740 frag. 6/2	
Vitrína 4: 12. století; <i>produkce prvních moravských skriptorií I: Olomouc a Hradisko</i>		
4.1	Hradištský písař „R“ a nejstarší knižní produkce na Moravě	Charlotte Becherová
4.2	CO 24 – homiliář Jindřicha Zdíka	Kateřina Kozlovská
Vitrína 5: 12.–13. století; <i>produkce prvních moravských skriptorií II: Hradisko, Louka</i>		
5.1a	Zlomek letopiseckých záznamů z kláštera Hradisko	Štěpán Koudela
5.1b	Zlomek kalendáře s nekrologickými přípisky	
5.2a	MZK, PT 1-365.913 (frag.)	Daniela Wallnerová
5.2b	5-4 MZA, G 10, rkp 304 (p příd.)	
Vitrína 6: 14. století; <i>zlatá éra skriptorií I: mecenáši knih (Rejčka); liturgie v olomoucké diecézi</i>		
6.1	Antifonář Elišky Reječky	Lukáš Führer
6.2	Uvnitř nevšedního misálu	Monika Hudáková
Vitrína 7: 14.–15. století; <i>zlatá éra skriptorií II: mecenáši knih (svatojakubská knihovna); kniha v laickém prostředí (město Brno)</i>		
7.1	Olomoucký misál ze svatojakubské knihovny	Markéta Zachová
7.2	Sententiae diversis locis in Brunna iura sua requirentibus datae; redakce Václava z Jihlavy	Veronika Ondrášková
Vitrína 8: 15. století; <i>užitkové (papírové) rukopisy pozdního středověku; Morava x husitství; kaligrafické kodexy jako makulatura</i>		
8.1	Antihus – traktát protihusovského agitátora Štěpána z Dolan	Jana Kačerová
8.2a–b	(Ne)potřebné rukopisy	Veronika Gašparcová
Vitrína 9: druhá půle 15. století; <i>první moravské (brněnské) tisky; mediální transformace rkp. → tisk</i>		
9.1	Agenda Olomucensis aneb vznik první knihtiskárny v Brně	Natália Románová
9.2	ZAO-O, BCO 23	Daniela Wallnerová

4. Použitá literatura a prameny

- Pod text prosím připojit seznam použité literatury ve stejném formátu jako v textu hesla (KALHOUS 2012).
- K tomu prosím připojit seznam citované literatury v níže uvedeném citačním úzu:

Literatura

- **KALHOUS 2012:** David KALHOUS, *Anatomy of a Duchy. The Political and Ecclesiastical Structures of Early Přemyslid Bohemia*, Boston – Leiden 2012 (= East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 450–1450 19).
- **KLÁPŠTĚ 2012²:** Jan KLÁPŠTĚ, *Proměna českých zemí ve středověku*, Praha 2012².
- **KALHOUS 2012a:** David KALHOUS, *Svědectví z první ruky? Nad „pramennou hodnotou“ nejstarších vojtěšských legend*, *Historia Slavorum Occidentis* 2, 2012, s. 37–58.
- **KALOUS 2007:** Antonín KALOUS, *Spor o biskupství olomoucké v letech 1482–1497*, ČČH 105, 2007, s. 1–38.
- **KALHOUS 2015:** David KALHOUS, *Vrcholně středověká tradice o Velké Moravě. K instrumentalizaci historické tradice*, in: Miroslav Vepřek (ed.), *Velká Morava a velkomoravská staroslověnština*, Olomouc 2015, s. 90–120.
- **KEJŘ 2008:** Jiří KEJŘ, *K rozšíření kanonistických rukopisů v českých zemích*, in: Pavel Krafl (ed.): *Sacri canones servandi sunt. Ius canonicum et status ecclesiae saeculis XIII–XV*, Praha 2008 (= Práce Historického ústavu AV ČR. Řada C – Miscellanea 19), s. 363–370.

Vydané prameny

- **CDB V/2:** *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/2. Inde ab a. MCCLXVII ad a. MCCLXXVIII*, edd. Jindřich ŠEBÁNEK – Sáša DUŠKOVÁ, Praeae 1981.
- **HAVEL (ED.) 2011:** Dalibor HAVEL (ed.), *Katalog listin a listů k VII. dílu Českého diplomatáře, I. Zpracování diplomatického materiálu pro období květen 1283 – květen 1297*, Brno 2011.

Místa vydání uvádějte vždy v původním znění: Praeae, Paris, Wien, nikoli Praha, Paříž, Vídeň; vzájemně je oddělujte pomlčkou (London – New York). Pokud není uvedeno místo vydání, použijte zkratku s. l., pokud není uvedeno datum, pak zkratku s. d.

Nevydané prameny

Při odkazu na archivní pramen uvádějte jednotlivé položky v pořadí od nejobecnější k nejkonkrétnější: oficiální název archivu, značku a název fondu (sbírky), dále zpravidla číslo kartonu nebo knihy, inventární číslo, signaturu, název nebo popis dokumentu a list či stranu.

- Moravský zemský archiv v Brně, G 83 Matice moravská Brno, kart. 59, inv. č. 188, tzv. cechovní kopíář z let 1581–1589, f. 62r.

Seznam nevydaných pramenů prosím připojte též k seznamu literatury a pramenů.

5. Obrázek vystavené apertury

- Vybrat aperturu, která se bude vystavovat!
- Digitalizát zajistíme

Zkratky

Folio = fol.

Folia (plurál) = ff.

Pagina (strana) = pag.

Paginy (strany, plurál) = pp.

Signatura = sign.